

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12. Gamal engkultur. Fylke: Hedmark
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Trysil
 Emne: Bygdelag: Østerdalen
 Oppskr. av: David B. Salvorsen Gard: Kjørdet
 (adresse): Tøberget G.nr. 53 Br.nr.
 A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. 53 år, no larar, før i 30 år gardsarbeider m.v.
 B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):
 i 70-88 års alder gardsbrukar

SVAR

1. Eng: Som i spørsmålslista.
Utslatter: Om att utafør, men helst litt unna garden.
Ekre: (F Trysil-mål: "Akre") Om det som tidlegare var korn- eller potetaker.
Att-lege: (F Trysil-mål: "Vinning") Natåreng som vart opparbeidet.
Ulike namn for engkvaliteten:
tø-voll om det som var gjødslet
Grovere høy: "grovgras".
Finare høy: "tø-høy".
Utslatter:
 et "enge": langs åer og bekker
 en "røining": rydning i skog
 en "setervoll": setv. oppe i eller nær fjellet.
 et "myrgolv": slått på skogmyrer, der høyet vart satt opp i "vinterbesje" og hentet med skipjelke ~~om~~ på skareføret om ikke før. Dette brukes ennå atskillig i Trysil, men har gått mye av bruk de siste 15 åra.
 "Stutt-ov" ikke brukt i Trysil de siste mannsalder.

2. Pydjing:

Pyddinga enten like etter slätten eller ofte og om våren.

Dungane med kvist n.v.: "Våle". I de siste 25 åra er ordet "kasa" komen inn fra nabo-bygdene.

Arbeidet: å "rø" "rør" "røing"

Haugene: vart brend, vart og blir kalt: "Vålvarme"

Små steinar: vart rødd umna og lagt opp i røyser.

3. Mosevaksen eng: Tunn eng: Gamle "aker":

sådde "høyne" på løa - det meste var ukraspa som lå på låvegolvet.

4. Myr og vassjuk eng. Vatning:

a. ja, de grøftet ("veitet")

b. vatning: ja, så sant det fann kjelde eller bekk som låg lagleg til, vart det i tørre somrer satt på og ledet ut over slättelandet.

5. Gjødsling:

eng: gjødslat med vintergjødsl - var i bruk frå gammalt, $\frac{1}{2}$ parten til eng

Gjødslmengda vart etter mengda de rådde over. Vanligvis reknet de ei viss mengd lass på målet.

6. Serskilt namn:

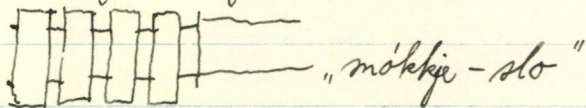
"tø-eng" og "tø-høy."

7. Akeren i haug og bakke:

noe for "seigt", men og som trygd mot frost.

8. Våren eller hausten ettersom dei rakk med det same reidskapen.

Køyringa: med slae eller kjine ettersom dei hadde. „møkkje - kjøring”, „møkkje - spreing”, „sloing” og „raking”. Smaldringa: med eit reidskap laga av 4-5 vel 1m. lange stokekar, gjennombord og med lekkjer av jam

og raking med ei vanleg rive for hand etterpå. Kjare reidskap og arbeidsmåtar ca. 1910-1920.

9. Beiting:

enga av skort på inneføring. Haust-beitet var til bote, men ikkje vår-beitet, meinte dei.

10. Varar ved enno på storparten av brukta, men noko meir varleg om våren.

11. Ja. - Våren. - Vanleg rive for hand. Ingen særskilt reidskap.

12. Sommarfjøs. Berre ved garden og på setra, aldri på utslatter. Same garden hadde 2-3 seter („vår-setra” og „sommar-setra”). Sjødsla på setren helst kjørt ut om hausten og slådd om våren.

13. Litt langt attende brukte dei „kve”.

14, 15, 16, 17 og 18: ukjent i Tysil.

19. „Kve” engstykke og gardsnamn t.d. Kvebak

4
20. Ja. Setervollen. Svært gammalt.
Sår attende, for tungvint, gjødsle som
inga.

21. Hakka granbar og tok maurtve og
la i fjøset for betre nytting av gjødsle.

Hed. Trysil

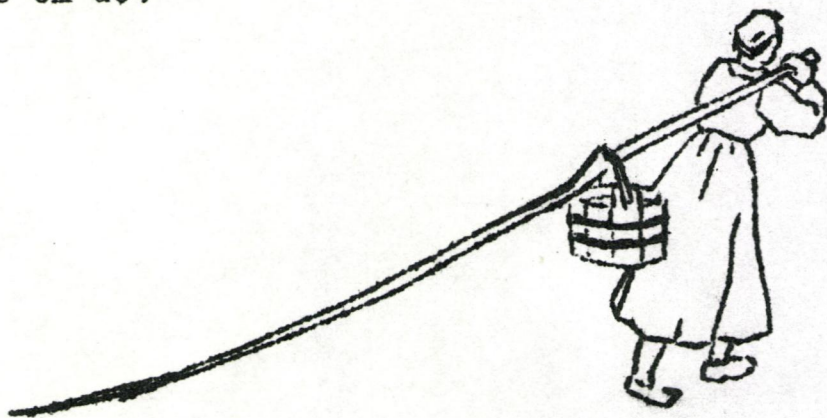
NORSK ETNOLOGISK GRANSNING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM.
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mennsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Nei

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? *Nei.*

Har ein bruka kumøkk til brensel ? *Nei.*